

NOVÁ BEZPEČNOSTNÍ A OBRANNÁ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY

NEW SECURITY AND DEFENCE STRATEGY OF THE CZECH REPUBLIC

Antonín NOVOTNÝ

ABSTRACT

In June 2023, the government of the Czech Republic approved the document Security Strategy of the Czech Republic. After 8 years, the Czech Republic has a document that fully reflects the changed security environment. The Security Strategy of the Czech Republic introduces fundamental values, approaches, tools and measures to safeguard the security, defence and protection of citizens and the state. The government adopted the new Security Strategy in response to the deteriorating international security situation. It also aims to boost the involvement and participation on all levels of public administration, civil society and private individuals in safeguarding individual and shared security. This document is followed by the Defence Strategy of the Czech Republic document, which elaborates the area of defence. The article describes basic information about the processing of these documents and their implementation in the Czech Republic.

Keywords: Security strategy, Defence strategy, defence, security, Czech Republic.

ÚVOD

„Po osmi letech Vám vláda předkládá novou Bezpečnostní strategii. Více než kdy dříve se v ní obrací nejen ke všem stupňům veřejné správy, ale i k občanské společnosti a každému jednotlivci. Obrací se také k Parlamentu, jehož úloha v oblasti zajištění naší země je nezastupitelná. Bez široce sdíleného povědomí a ochoty všech se na zajištění bezpečnosti podílet totiž nelze naše bezpečnostní zájmy plně ochránit“ (MZV, Bezpečnostní strategie, s. 1).

Od roku 2014 se bezpečnostní situace v Evropě postupně zhoršuje, bezpečnostní problémy a nejistota se prohlubují. V únoru 2022 se do Evropy vrátila válka, poprvé od konce II. světové války na evropském kontinentě propuká velký mezistátní konflikt vysoké intenzity, který se odehrává v bezprostředním sousedství NATO a EU a v geografické blízkosti České republiky. Tato válka má nejen bezprecedentní globální důsledky, ale je i zásadní výzvou pro transatlantické spojení a evropskou bezpečnost. Válka na Ukrajině vyvolala uprchlickou vlnu, která se významně dotýká ČR, negativně se projevuje v oblasti surovinové, energetické a ekonomické bezpečnosti celého kontinentu. Riziko dalšího rozšíření a eskalace konfliktu či dokonce použití jaderných zbraní, potvrzují nutnost zvýšeného úsilí při posilování kolektivní obrany členských zemí NATO.

Riziko vojenského ohrožení České republiky se zvýšilo a pravděpodobnost vojenského napadení ČR nebo některého z členských států NATO a EU je nejvyšší od konce studené války. Ani nadále nelze vyloučit ohrožení bezpečnosti, suverenity a území celistvosti některého ze členských států NATO způsobem, který bude vyžadovat, aby se naše země v souladu se svými závazky zapojila do mezinárodního úsilí na obranu a podporu ohroženého spojeneckého státu. Válka na Ukrajině potvrdila vitální důležitost členství Česka v Alianci a

nutnost podílet se na budování věrohodného a jasně komunikovaného odstrašujícího potenciálu NATO.

Česká republika se od svého založení snaží formulovat základní principy obrany státní suverenity a demokratického státu a zároveň se zapojit do mezinárodního úsilí o globální a celoevropskou bezpečnost. Zásadní funkci v oblasti obrany a bezpečnosti plní dva základní strategické dokumenty státu – Bezpečnostní strategie a Obranná strategie. Tyto české bezpečnostní strategické dokumenty nemají podobu právních předpisů legislativní povahy. Projednává a schvaluje je vláda, která je pak garantem jejich implementace a realizace.

Současná vláda České republiky se ve svém programovém prohlášení z března 2022 zavázala do roku 2023 aktualizovat strategické dokumenty, například Obrannou strategii ČR, Koncepci výstavby Armády ČR 2030 a další (Programové prohlášení vlády ČR, str. 1). V této souvislosti se vláda dále zavázala, že vytvoří novou Bezpečnostní strategii České republiky, která bude vycházet z výsledků nově provedeného auditu národní bezpečnosti, nové Strategické koncepce NATO a Strategického kompasu EU. Bezpečnostní strategie aktualizuje bezpečnostní hrozby a bude lépe definovat odpovědnost jednotlivých složek systému, včetně role národního bezpečnostního poradce (Programové prohlášení vlády ČR, str. 32).

Článek popisuje základní informace o zpracování a vydání dokumentů Bezpečnostní strategie ČR 2023 a Obranná strategie České republiky a jejich implementaci v Česku.

1 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023

Vláda České republiky na svém zasedání dne 28. června 2023 schválila na návrh ministra zahraničních věcí novou Bezpečnostní strategii České republiky 2023, reagující na zhoršené bezpečnostní prostředí. V historii samostatné ČR se jedná již o šestý dokument, který je vyjádřením komplexního pojetí bezpečnosti z pohledu Česka. Bezpečnostní strategie poukazuje hlavně na hrozby a výzvy spojené s Ruskem a Čínou, kdy Rusko záměrně působí proti politické, ekonomické a společenské stabilitě v Česku a Čína zpochybňuje mezinárodní řád. To přináší negativní důsledky i pro euroatlantickou bezpečnost. Konkrétně v čl. 19 strategie uvádí: „*Otevřený válečný konflikt v Evropě vyvolaný Ruskem, společné protisystémové úsilí Ruska a Číny, růst globálního napětí a překotný technologický rozvoj společně vytvářejí situaci, během níž může dlouhodobé zhoršování bezpečnostního prostředí dramaticky kulminovat. Připravenost západního světa, včetně Česka, na intenzivní, mnohorozměrný střet bude rozhodující pro podobu Evropy a světa v následujících desetiletích.*“ (MZV, Bezpečnostní strategie, str. 11).

Čína představuje podle dokumentu systémovou výzvu v globální perspektivě i v přímém působení vůči demokratickým zemím včetně Česka. Masivně zbrojí, posiluje vojenské schopnosti včetně jaderných sil či provádí kyberšpionáž. Konflikt mezi Čínou a některými zeměmi regionu by měl vliv na bezpečnostní situaci v Evropě.

Materiál dále uvádí, že do bezpečnosti je třeba investovat na všech úrovních: od dostatečných výdajů na obranu, přes obezřetnost v obchodních vztazích nebo ostražitost vůči dezinformacím až po zabezpečení osobního počítače. Zdůrazňuje také zásadní význam členství v NATO a v EU pro českou bezpečnost. Občan podle strategie není jen konzumentem, ale také spolutvůrcem bezpečnosti. Klíčovou rolí vlády je podle tohoto dokumentu ho na tuto roli připravit.

Česko podle strategie musí být schopné odolávat nepřátelskému působení v kybernetické, informační, ekonomické a zpravodajské oblasti, zároveň musí být dobře připraveno i na možnost, že se stane součástí ozbrojeného konfliktu. Současně dokument

zmiňuje nutnost být připraven na řešení mimořádných a krizových situací včetně dlouhodobých, které jsou způsobené například změnou klimatu.

Hlavní sdělení nové strategie jsou následující:

- Česko není v bezpečí. Zdrojem ohrožení je zejména výrazně zhoršené mezinárodní prostředí;
- Válka Ruska proti Ukrajině definitivně ukončila období míru, stability a spolupráce, jemuž se Evropa těšila po konci studené války;
- Rusko záměrně působí proti politické, ekonomické a společenské stabilitě v Česku. Je zásadní hrozbou pro naši bezpečnost;
- Čína zpochybňuje mezinárodní řád. To přináší negativní důsledky i pro euroatlantickou bezpečnost;
- Rusko a Čínu spojuje zájem oslabit vliv a jednotu demokratických zemí. Toto systémové soupeření je dlouhodobého charakteru;
- Česko musí být schopné odolávat nepřátelskému působení v kybernetické, informační, ekonomické a zpravodajské oblasti;
- Česko musí být dobře připraveno i na možnost, že se stane součástí ozbrojeného konfliktu;
- Česko musí být připraveno na řešení mimořádných událostí a krizových situací, včetně krizí dlouhodobého charakteru, způsobených změnou klimatu nebo mimořádnými antropogenními událostmi;
- Bezpečnost Evropy je spojena s bezpečností a stabilitou v jejím širším sousedství;
- Členství v NATO a EU má pro Česko kritický význam. Ohrožení spojence je ohrožením i pro Česko;
- Občan není jen konzumentem, ale také spolutvůrcem bezpečnosti. Je klíčovým úkolem vlády ho na tuto roli připravit;
- Pouze celovládní a celospolečenský přístup k bezpečnosti může obstát vůči komplexní povaze současných hrozeb;
- Česko ve spolupráci se spojenci svou bezpečnost zajistí. Musí však do své bezpečnosti všestranně investovat. (MZV, Bezpečnostní strategie, str. 4).

Pokud se týká bezpečnostních zájmů České republiky, rozlišuje své bezpečnostní zájmy podle stupně důležitosti. V Bezpečnostní strategii jsou rozděleny do tří kategorií: životní, strategické a další významné.

Životním zájmem je zajištění svrchovanosti, územní celistvosti a politické nezávislosti České republiky, formální i faktické zachování všech náležitostí demokratického právního státu včetně záruky a ochrany základních lidských práv a svobod obyvatel. Ochrana životních zájmů státu a jeho občanů je základní povinností vlády i všech orgánů veřejné správy. Pro jejich zajištění a obranu je Česko připraveno využít všech legitimních nástrojů a použít všechny dostupné prostředky. (MZV, Bezpečnostní strategie, čl. 16).

Naplňování strategických zájmů napomáhá ochraně životních zájmů. Zároveň slouží k zajištění společenského rozvoje a prosperity České republiky. K jejich prosazování jsou voleny přístupy a prostředky přiměřené situaci. Strategickými zájmy státu jsou např. bezpečnost a stabilita, především v euroatlantickém prostoru, podpora mezinárodní stability a

řádu založeného na pravidlech, silná, akceschopná a soudržná Severoatlantická aliance, založená na pevné transatlantické vazbě, schopná odstrašit a ubránit se i technologicky vyspělému protivníkovi, a to i díky účinné a věrohodné schopnosti jaderného odstrašení, jednotná, akceschopná a stabilní Evropská unie, usilující o spoluutváření demokratického, sociálně spravedlivého, hospodářsky prosperujícího a obchodně otevřeného společenství států hájících lidská práva a svobody nebo strategická jednota NATO a EU, komplementární rozvoj jejich obranných a bezpečnostních schopností a udržení jejich technologického náskoku. (MZV, Bezpečnostní strategie, čl. 17). Celkem se jedná o 15 oblastí, ve kterých Česko identifikuje své strategické zájmy.

Účelem prosazování dalších významných zájmů je přispět k zajištění životních a strategických zájmů a zvyšovat odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám. Mezi další významné zájmy zejména patří např. rozvoj dvoustranných vztahů se sousedními a ostatními státy EU, jakož i se Spojenými státy americkými a se Spojeným královstvím, nezávislá Ukrajina, pevně ukotvená v euroatlantických strukturách, schopná odolávat ruským mocenským záměrům, budování politických, ekonomických a bezpečnostních vztahů s demokratickými partnery v Asii a Oceánii tak, aby Česko bylo připraveno na potenciální strategický šok pocházející z možného konfliktu v tichomořské Asii nebo zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivity OSN, včetně naplňování Cílů udržitelného rozvoje, spolupráce s partnerskými a podobně smýšlejícími zeměmi. (MZV, Bezpečnostní strategie, čl. 18). V této oblasti vytyčuje dokument celkem 14 těchto dalších zájmů.

2 OBRANNÁ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY

Jedná se již o sedmý dokument tohoto typu, který byl schválen v historii samostatné České republiky. Dříve byly zpracovávány dokumenty, které se nazývaly Vojenská strategie, od roku 2008 se již dokument nazývá Obranná strategie. Od této doby to je již třetí Obranná strategie. Dokument, na jehož vzniku se vedle odborníků z Ministerstva obrany a dalších vládních resortů podílely také širší bezpečnostní komunita a obranný průmysl, navazuje na Bezpečnostní strategii ČR z letošního června. Zohledňuje také nové strategické dokumenty NATO a EU.

Hlavní sdělení tohoto dokumentu jsou následující:

- Rusko napadením Ukrajiny zahájilo největší vojenský konflikt v Evropě od konce druhé světové války;
- Pravděpodobnost vojenského napadení České republiky (ČR) nebo některého z jiných států NATO a EU je nejvyšší od konce studené války. Rusko bude dlouhodobě představovat nejzávažnější hrozbu bezpečnosti ČR a jejích spojenců;
- Válka na Ukrajině potvrdila naprostou nezbytnost našeho aktivního členství v NATO. Česká republika společně se svými spojenci posiluje schopnost NATO odradit protivníka od útoku a ubránit se agresí;
- V důsledku rostoucí agresivity Ruska je hlavní úlohou české obranné politiky všestranná příprava na dlouhotrvající obrannou válku vysoké intenzity s technologicky vyspělým protivníkem vybaveným jadernými zbraněmi.
 - ▷ Prvním prioritním úkolem je proto budovat dobře vyzbrojené, vybavené, vycvičené a v boji udržitelné ozbrojené síly nasaditelné do operací kolektivní obrany;

▷ Druhým prioritním úkolem je všestranná operační příprava území ČR a zabezpečení přijetí, přesunů a podpory potenciálně velkého množství spojeneckých sil.

- Obrana není pouze úkolem Ministerstva obrany a armády. Podmínkou obranyschopnosti ČR je zapojení všech potřebných orgánů veřejné správy i společnosti jako celku;
- Náš stát, společnost i ozbrojené síly jsou vystavovány systematickému nepřátelskému hybridnímu působení. Hrozbu pro ČR představují kybernetické útoky, dezinformační kampaně, ekonomický nátlak a sabotážní, subverzní a zpravodajské aktivity;
- Základním nevojenským předpokladem obranyschopnosti a součástí věrohodného odstrašení je proto posilování odolnosti státu, společnosti a občanů;
- Obranu ČR nelze zajistit pouze profesionálními vojáky. Na obraně se musí více podílet připravené a dostupné zálohy ozbrojených sil;
- Česká republika proto buduje schopnost válečného rozvinutí svých ozbrojených sil včetně přípravy záloh, systému mobilizace, potřebné infrastruktury a pořízování zásob materiálu;
- Obranný a bezpečnostní průmysl je jedním z pilířů obrany, zejména v oblasti zajištění bezpečnosti dodávek a bojové udržitelnosti ozbrojených sil. Za tímto účelem bude prohlubován dialog a partnerství mezi státem a průmyslem;
- Česká republika bude vytvářet předpoklady pro zapojení obranného a bezpečnostního průmyslu do systému hospodářské mobilizace;
- Naprosto nezbytnou podmínkou obranyschopnosti je dostatečné finanční zajištění. Česká republika proto bude na svou obranu vydávat každý rok nejméně 2 % HDP a v případě potřeby přistoupí k dalšímu navýšení obranných výdajů nad tuto úroveň;
- Spolehlivá obrana rovněž vyžaduje dostatečně početný, motivovaný, kompetentní a dobře připravený personál působící ve všech oblastech klíčových pro obranu. (Obranná strategie ČR, str. 3).

Za nejvážnější dlouhodobou hrozbu pro bezpečnost ČR i spojenců označuje dokument Obranná strategie stejně jako Bezpečnostní strategie, Rusko. Není to ale jen Rusko, které bezpečnost zhoršuje – dokument rovněž zmiňuje Čínu, která usiluje o prosazení svých představ globálního uspořádání, nestabilitu v sousedství Evropy a mezinárodní terorismus.

Prvořadým úkolem je podle nové Obranné strategie odstrašení útočníka. Cílem není vést s agresorem válku, ale odradit ho od útoku. Pro to jsou potřebné silné obranné kapacity a odhodlání je v případě napadení použít. Klíčovou rolí v tom hraje členství v NATO. Společně se spojenci se ČR případné agresí nejen efektivněji ubrání, ale především protivníka snáze odstraší tak, aby k žádnému napadení nedošlo.

Aby byla případná obrana efektivní, je podle dokumentu prioritou budovat dobře vyzbrojené, vybavené, vycvičené a v boji udržitelné ozbrojené síly nasaditelné do operací kolektivní obrany. Důležitá je pak rovněž všestranná operační příprava území České republiky a zajištění přijetí, přesunů a podpory potenciálně velkého množství spojeneckých sil. Stejně jako v případě Bezpečnostní strategie, je v Obranné strategii zdůrazněn postoj, že obrana země je záležitostí i všech jejích obyvatel, protože zajistit bezpečnost země jen Armáda ČR a Ministerstvo obrany sami nedokáží. Dokument proto zdůrazňuje zapojení všech potřebných orgánů veřejné správy i společnosti jako celku. Na obraně se také musí v souladu

se dokumentem více podílet připravené a dostupné zálohy ozbrojených sil. Je také zdůrazněna zásadní role domácího obranného a bezpečnostního průmyslu při posilování obranyschopnosti ČR. Ten také má v případě krize zajistit bezpečnost dodávek a bojovou udržitelnost ozbrojených sil. Podle Obranné strategie je proto zásadní prohlubovat dialog a partnerství mezi státem a průmyslem. Vybudovat kvalitní obranu státu není možné bez dostatečného finančního zajištění. Česká republika proto bude na svou obranu vydávat každý rok nejméně 2 % HDP, v případě potřeby i více.

Strategie počítá s tím, že AČR bude schopna nasazení v prostředí budoucího multidoménového a digitálního válčiště, a to jak v rámci spojeneckého systému, tak i koaličních leteckých operací. Důraz má být kladen také na výrazné posílení kapacit pozemní protivzdušné obrany proti tradičním i novým hrozbám, jako jsou roje bezpilotních prostředků či hypersonické střely. Pozornost pak má být věnována jak včasné detekci hrozeb, tak rozvoji širokého spektra prostředků schopných je eliminovat. Dokument také konstatuje, že vedle budování vlastní schopnosti letecké přepravy na taktickou vzdálenost bude zajištěna dostupnost kapacit strategické vzdušné a námořní přepravy prostřednictvím mnohonárodní spolupráce spojeneckých zemí.

Nebezpečí podle strategie představuje také šíření jaderných zbraní. Architektura globální strategické rovnováhy degraduje v důsledku neplnění smluvních závazků ze strany Ruska a neochoty Číny se do ní zapojit. Česká republika proto deklaruje ve strategii přesvědčení, že dokud budou existovat jaderné zbraně, musí NATO zůstat jadernou aliancí.

Podle nové Strategie nebude Česko v souladu se svými závazky vyplývajícími ze Smlouvy o nešíření jaderných zbraní usilovat o získání jaderných zbraní. Zároveň dokument ale konstatuje, že se země aktivně účastní jaderného plánování NATO a přispívá k aliančnímu jadernému odstrašení.

3 IMPLEMENTACE BEZPEČNOSTNÍ A OBRANNÉ STRATEGIE V ČESKÉ REPUBLICĚ

Bezpečnostní strategie je nástrojem ke strategické komunikaci bezpečnostní problematiky směrem do státní správy a k veřejnosti. Orgány státní správy by se jí měly nejen řídit, ale tam, kde to je namístě, i vytvořit vlastní strategie. Jedná se například o strategie energetické, potravinové či lékové bezpečnosti, které by měly být podle vlády ČR hotovy do dvou let. Následně se má zavádění bezpečnostní strategie vyhodnotit.

Zatímco Rusko je v Bezpečnostní strategii ČR explicitně popsáno jako hrozba, u Číny je formulace obecnější. Je to logické, neboť Rusko pro Českou republiku a okolní spojence představuje přímou vojenskou hrozbu a několik set kilometrů od českých hranic rozpoutalo válku. U Číny v tuto chvíli riziko ve srovnatelné míře ministerstvo zahraničí, jako hlavní zpracovatel Bezpečnostní strategie, nevidí. Nicméně ale existují domény, jako je kybernetický prostor nebo vesmír, kde již probíhá přímé soupeření mezi Čínou a Severoatlantickou aliancí.

Dalšími zeměmi, které představují hrozbu, jsou podle dokumentu KLDR nebo Írán. Zdrojem nestability zůstává také západní Balkán vzhledem k mnoha nevyřešeným otázkám mezi jednotlivými státy a etniky. Bezpečnost Česka podle strategie ohrožují také konflikty na Blízkém východě a v Africe. Plynou z nich hrozby terorismu či nelegální migrace do EU. Českou bezpečnost ale ohrožují i například organizovaný zločin, změna klimatu a zhoršování životního prostředí nebo šíření infekčních nemocí s pandemickým potenciálem.

Obranná strategie není analytický materiál, ani to není dokument, jak má vypadat armáda. Je to dokument, který uvádí, kam směřujeme a co k tomu potřebujeme. Má celkem dvě funkce. První funkce je strategicko-aplikační, kdy dokument vymezuje cíle a způsob

naplňování úkolů potřebných k obraně republiky a představuje základní zadání pro jednotlivé složky státní a veřejné moci České republiky a jejich ozbrojených sil a pro navazující zákonodárný a plánovací proces. Obsah Obranné strategie také definuje rámec pro tvorbu koncepčních a doktrinárních dokumentů jakými jsou v podmínkách Česka dokumenty Koncepce výstavby Armády České republiky, Koncepce přípravy občanů k obraně státu, Dlouhodobý výhled pro obranu či Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky atd. Druhou funkcí, je funkce informační, kdy se občan se z obranné strategie může transparentně dozvědět, jakým způsobem stát, veřejná správa a další složky konají a jaká opatření přijímají za účelem obrany. Občan je také seznámen se svou rolí v otázkách obrany republiky. Je jasné, že implementace Strategie vyžaduje celovládní a celospolečenský přístup a že pouze včasné a kontinuální úsilí zajistí odpovídající připravenost a schopnost reakce na hrozby a krizové situace.

Na rozdíl od předchozí Obranné strategie z roku 2017, která konstatovala, že *pravděpodobnost přímého vojenského napadení území České republiky je nadále nízká.....* (Obranná strategie ČR, 2017, str. 8), tento nový dokument již explicitně hovoří o tom, že pravděpodobnost vojenského napadení České republiky nebo některého z jiných států NATO a EU je nejvyšší od konce studené války. Stejně jako u Bezpečnostní strategie, je v Obranné strategii konstatováno, že Rusko bude dlouhodobě představovat nejzávažnější hrozbu bezpečnosti ČR a jejích spojenců. K tomu musí být v následujících letech přizpůsobena strategie rozvoje ozbrojených sil. Zajišťování obrany je dlouhodobý, nikdy nekončící proces, proto musí být plánování obrany vedeno s dlouhodobou perspektivou. Naprosto nezbytné pro obranyschopnost ČR je dostatečné finanční zajištění. I když je ČR členskou zemí NATO již skoro čtvrtstoletí, poprvé v historii se explicitně hlásí k závazku dávat nejméně 2 % HDP na obranu, a v případě potřeby přistoupí k dalšímu navýšení obranných výdajů nad tuto úroveň. Tento závazek není vyjádřen jenom v obou dokumentech, ale v této souvislosti byl i schválen zákon (Zákon č. 177/2023 Sb., o financování obrany ČR).

Konkrétní úkoly a opatření pro resort Ministerstva obrany, které vyplývají z Obranné strategie a návazných koncepčních a plánovacích dokumentů budou realizovány především prostřednictvím pravidelně aktualizovaného Střednědobého plánu činnosti a rozvoje resortu MO. Vláda České republiky se hlásí k závazku, že naplňování dokumentu Obranná strategie bude pravidelně vyhodnocováno zejména prostřednictvím Zprávy o zajišťování obrany státu a ověřováno pomocí národních i aliančních cvičení. Její implementace i vyhodnocování tohoto dokumentu bude rovněž součástí naplňování a vyhodnocování Bezpečnostní strategie ČR. Stejně jako v předchozích dokumentech a přijatých strategiích, budou dokumenty Bezpečnostní strategie ČR a Obranná strategie ČR, revidovány, pokud dojde k zásadní změně východisek, potřeb a cílů obranné politiky Česka.

ZÁVĚR

Otevřená a přímá povaha ruské invaze na Ukrajinu zpochybňuje některé z dosavadních předpokladů o tom, jak se budoucí konflikt pravděpodobně bude vyvíjet především nepřímými a hybridními způsoby. I proto potřebuje Česká republika budovat co nejrychleji své vojenské kapacity a doplnit počty osob v AČR. Obrana se nicméně nerovná pouze armáda, který byla dlouhodobě podfinancována a má velký vnitřní dluh. Formulace závěrů a jejich rozpracování v nově vydaných strategických dokumentech Bezpečnostní strategie České republiky 2023 a Obranná strategie České republiky, vytváří dobré výchozí podmínky pro nápravu tohoto stavu. Poprvé v historii je v dokumentech zmíněno explicitně Rusko jako největší hrozba pro bezpečnost ČR, a konstatováno že NATO a naše členství v něm je základ pro bezpečnost ČR.

Ruská agrese vůči Ukrajině dále jednoznačně potvrzuje, že základním východiskem pro zajištění obrany a bezpečnosti České republiky zůstává aktivní účast v systému kolektivní obrany NATO opírajícím se o silnou transatlantickou vazbu. Členství v NATO přináší evidentní výhody kolektivního zajištění vlastní obrany a bezpečnosti, stejně jako nezpochybnitelný závazek k této společné obraně spravedlivě a dostatečně přispívat. Východiska bezpečnostní politiky se zakládají na trvalých demokratických hodnotách a principech. V jejich středu zůstává bezpečnost jednotlivce a ochrana jeho lidských práv a základních svobod.

Bezpečnost jednotlivce předpokládá dobře fungující státní instituce, veřejnou správu a systém krizového řízení a ochrany obyvatelstva. Zásadním způsobem k ní přispívá společenská odolnost a spoluodpovědnost občanů za vlastní i sdílenou bezpečnost. Bezpečnost státu je úzce svázána s bezpečností všech jeho obyvatel. Bez aktivního přičinění a zájmu obyvatel nelze bezpečnostní politiky úspěšně realizovat. Bezpečnost Česka a jeho občanů v současnosti nelze zajistit odděleně od bezpečnosti členských států EU a mimo systém kolektivní obrany NATO.

V obou dokumentech se několikrát zdůrazňuje, že obrana země a příprava na ni není záležitostí MO, ale všech občanů ČR. S tím souvisí i posílení sil – mobilizace, v případě potřeby. Je zde také zmíněna specifická role ČR pro přesun a pobyt koaličních vojsk, tzv. Host Nation Support. Všechna tato opatření mají za cíl odstrašení agresora od útoku, předejít válce.

Z výše uvedených skutečností vyplývá také celkový závěr, že Ozbrojené síly¹ jsou nadále hlavním garantem a vykonavatelem obrany České republiky, a jsou také zárukou obhajoby životních bezpečnostních zájmů. Dále také, že narůstající význam hybridních hrozeb, kybernetických zranitelností, mezinárodní migrace, terorismu, epidemii infekčních nemocí a důsledků změny klimatu však jasně ukazuje, že ozbrojené síly nemohou být osamocené při plnění úkolu obrany českého státu. Tato odpovědnost leží na státě jako celku a na jeho občanech. Stát přispívá k obraně např. přijímáním legislativy zvyšující odolnost vůči hybridním hrozbám; budováním vzdělávacího systému, který občany naučí informační gramotnosti a znalosti obsluhy počítačů, internetu a dalších technologií. Stát má také nezastupitelnou koordinační a komunikační roli v případě čelení pandemiím nakažlivých nemocí, přírodních či uměle vyvolaných katastrof. V neposlední řadě je však úkol obrany republiky také v rukou jednotlivých občanů, kteří jsou nejen zdrojem státní moci, ale první linii obrany státu před ohrožením republiky v době míru.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZŮ

ČR Vláda. Programové prohlášení vlády České republiky. Praha, leden 2022, ve znění revize 03/2023. [cit. 2023-10-09]. Dostupné na internetu: <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/Aktualizovane-Programove-prohlaseni-vlady-.pdf>

MO ČR. Obranná strategie České republiky. Praha, 13. března 2017. [cit. 2023-10-09]. Dostupné na internetu: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Obranná_strategie_2017_-_CZ.pdf

MO ČR. Obranná strategie České republiky. Praha, 4. října 2023. [cit. 2023-10-09]. Dostupné na internetu: [obrana_strategie_c_r_2023_final.pdf \(army.cz\)](https://army.cz/obrana-strategie-cr-2023-final.pdf)

¹ Podle zákona o ozbrojených silách č. 219/1999 Sb., se ozbrojené síly člení na armádu, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž

MZV ČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2023. Praha, červen 2023. [cit. 2023-10-09]. Dostupné na internetu:

https://www.mzv.cz/file/5118610/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

Zákon č. 219/1999 Sb., zákon o ozbrojených silách České republiky.

https://mocr.army.cz/images/id_0000_1000/172/1999-219-Zakon-o-ozbrojenych-silach_.pdf

Zákon č. 177/2023 Sb., o financování obrany České republiky a o změně zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o financování obrany). Praha, 31. května 2023. [cit. 2023-10-09]. Dostupné na internetu: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-177?text=>

Ing. Antonín NOVOTNÝ, Ph.D.

Centrum bezpečnostních a vojenskostrategických studií

Univerzita obrany

Kounicova 65

662 10 Brno

E-mail: antonin.novotny@unob.cz